

Mária Matejová

Odišiel som, hoci som mal zostať

Ľudia si odjakživa snažili uľahčovať si prácu. Vyrábali stroje, ktoré najprv riádili, no neskôr sa snažili vytvoriť stroje, ktoré riadili samé seba. Neskôr, akoby nerozlišovali medzi strojom a živým organizmom, stroj a človek si boli rovnocenní.

Ako malé dieťa som chodil do škôlky, kde okrem ľudských detí chodili aj roboty. Pravdupovediac, často sa nedalo rozlíšiť medzi strojmi a deťmi, keďže technológie boli tak veľmi pokročilé. Rodičia robotických detí častokrát nepovedali svojim deťom, že nie sú ľudské, aby ich iné deti nediskriminovali. Ja som si však bol na sto percent istý, že som ľudský, dieťa vyrobené z lásky. Z iných ľudských detí som cítil niečo úplne iné, ako z tých robotických. Akoby to ostatní na tejto Zemi ani nevedeli rozlíšiť. Sú zaslepení. No časy sa odvtedy zmenili.

„Pozor, ide kontrola!“ povedala moja kamarátka Zee, a následne zatemnila okná a zamkla dvere.

„Čo sa deje?“ vystrašil sa Ash z našej partie, ktorý bol dlho zamrzený, ešte nepočul o novinkách.

Zee spustila: „Časy sa menia, pred pár rokmi ľudia diskriminovali roboty, teda, neboli celkom stotožnení s rovnoprávnosťou ľudí a týchto vyspelých technológií. Avšak roboty tiež nie. Dosiahli takú technickú vyspelosť, keď boli ako ľudia, no „dokonalejší“. Dokonalejší na prvý pohľad, boli silnejší, mali väčšiu pamäť, ovládali všetky „ľudské“ schopnosti na najvyššej úrovni...“

„Nie všetky,“ skočil som Zee do reči, „niečo im chýba. Niečo, čo majú iba ľudia, biologicky stvorený, ľudsky stvorený, bez iných nástrojov. Niečo špeciálne, čo roboty a mimozemšťania nevedia pochopiť.“

„Dobre, ale, prečo sa vždy skrývame, keď ide kontrola, alebo iní obyvatelia?“ Ash stále nechápal.

„Tieto fyzické vlastnosti, ktoré majú roboty, dokážu byť pre človeka veľmi nebezpečné. Roboty si začali uvedomovať svoje silné stránky a chrániť, vylepšovať si tie slabé. Robotom nestačila iba rovnoprávnosť. Vždy chceli niečo viac. Vedomie a umelá inteligencia im trpela pocitom menejcennosti. Roboty si uvedomovali, že nemajú to *niečo* čo majú ľudia, preto sa to snažili nadobudnúť vytváraním lepších a lepších technológií, no nechápu, že to sa nedá nadobudnúť. To *praví* ľudia proste *majú*. Preto sa ľudia proste...“ Zee nestihla dokončiť svoju myšlienku, keď v tom sa ozvalo klepanie na dvere.

„Jednoducho sa tvár, že si extrémne vyspelý robot, ktorý iba vyzerá ako človek. Oni to

prakticky nemajú ako zistiť,“ obrátil som sa na Asha, „a zober si toto!“ hodil som mu malý čip, podobné sme si všetci traja nasadili do krku.

Zee otvorila dvere a do domu vošlo päť ozbrojených postáv, dvaja z nich boli mimozemšťania, ostatní boli mechanickí – roboti. Už keď sa blížili, premeriavali si nás termokamerami a inými prístrojmi.

„Pozrime sa, koho to tu máme,“ povedal hlavný mimozemšťan a hodil pohľad na Zee, „ty si príliš pekná na to, aby si bola robot, príliš, živá... Ty sa nám ešte zideš.“

„Nechajte ju! Vezmite si mňa, ja som horší človek!“ strhol sa Ash, aby chytil Zee za zápästie, no jeden z robotov ho paralyzoval.

Kedže Ash sa iba pred pár dňami rozmrazil a bol slabý, túto paralýzu neprežil.

„A teba si berieme tiež!“ boli posledné slová, ktoré som počul, no potom si pamätám už iba tmu.

Zobudil som sa v miestnosti plnej súčiastok, vedľa mňa vzlykala Zee. Obaja sme stratili dobrého priateľa.

Stále sa mi v hlave hnali myšlienky: „Mám sa tváriť, že som robot? Ako zachránim nás dvoch? Keď sa budem tváriť, že som robot, možno ma prijmú medzi seba, no budem ju môcť zachrániť tiež? Ak priznám, že som človek, ostanem so Zee, no oboch nás zabijú. Ak budem presvedčivý robot, možno sa mi Zee podarí zachrániť. Je tam tá šanca.“

Do miestnosti vošiel ten istý mimozemšťan ako minule, uprene sa mi pozrel do očí. Rozhodol som sa, že ak je tam šanca zachrániť moju jedinú kamarátku Zee, tak sa o to pokúsim.

„Práve som išiel priviesť týchto ľudí na základňu, prišiel som podať report,“ povedal som skôr, než by stihol mimozemšťan hocičo povedať, „som robot, najnovšej kategórie, vlastnosti mám veľmi biologické, dalo by sa povedať, že ekvivalentné s človekom. Pamäť, výpočty a silu, nanešťastie nemám také vyspelé ako iní humanoidní roboti.“ (*Aut. Pozn.: Roboti, nie roboty, keďže roboty si potrpeli na poľudštené pomenovania*)

„Výborne, spravíme vám nejaké vyšetrenia skôr, než vás vezmeme medzi nás,“ zazrel na mňa neutrálne mimozemšťan, „nasledujte ma.“

Mimozemšťan ma odviedol do obrovskej haly, kde som si nemohol nevšimnúť vysoké dvere, do ktorých roboti viedli ľudí a mimozemšťanov. Odtiaľ však vychádzali roboti s kufríkmi, dokonca jeden niesol ľudské srdce v priehľadnej nádobe. Mimozemšťan ma viedol rovno do sklenenej tuby, asi diagnostickej komory, taký stiesnený okrúhly priestor. Zastal a ukázal mi rukou smerom do dverí, nech vojdem dnu. Následne ma tam zavrel, okolo sa zhromaždili traja roboti. Nič bolestivé, iba mi robili asi nejaké technické alebo zdravotné vyšetrenie.

Sedel som v tej sklenenej vitríne už pár hodín, keď som zočil Zee. Dvaja roboti ju viedli smerom k tým dverám. Jedna vec, ktorú som si na tých dverách všimol, že ľudia a mimozemšťania, ktorí tam vojdú, sa nevracali. Ani po dlhom čase, čo som sedel v tej

miestnosti a robili na mne testy a pozorovania. Videl som Zee ako tam vošla spolu s ďalšími dvoma ľuďmi.

„Pustite ma! Pustite ma! Pustite to dievča! Zee!“ zdvihol som sa a začal som kričať, no táto miestnosť bola hermeticky uzavretá, takže ma nikto nepočul, všetci sa tvárili, akoby sa nič nedialo.

Videl som iba, ako Zee vedú na smrť alebo na niečo strašné. Nemohol som to nijak zastaviť. Keď ma pustia, niečo vymyslím, ak už nebude neskoro.

Po pár hodinách som už zaspal. Keď som sa zobudil, videl som, ako z miestnosti nesú časti ľudského tela. Tie ruky vyzerali podobne ako Zeeine. Niečo strašné. Mal som sa tváriť, že som človek, a zomrieť spolu s ňou. Odišiel som od nej, hoci som mal zostať...

Mária Matejová

Hlboká voda

Bolo hmlisté, ale príjemné, letné ráno. Už tretí deň sa plavím touto výletnou loďou, smerom na exotický ostrov, ktorý som už dlhšiu dobu plánovala navštíviť. Som síce iba v strede svojho života, no mám pocit, že som už dosiahla všetko, čo som mala naplánované. Auto som nechala doma. Nie každý vlastní v tejto dobe auto. Len nedávno sa začala vyrábať prvá generácia kabrioletov typu BelAir, nedokázala som odolať. Žijem v lepšej časti krajiny, som celkom šťastná. Mám deti, manžela, všetko, čo si len môže človek v mojom veku priať. Túto dovolenku si zaslúžim. Pracovala som už dosť, a chcem si trochu oddýchnuť od všetkých ľudí. Poplávať si v oceáne, opáliť sa, jesť exotické ovocie a vyskúšať nové jedlá. Moja batožina váži celkom dosť, dúfam, že som si zabalila všetko. Mám pocit, ako keby som si nič nepamätala, práve som sa zobudila. Občas neviem rozlíšiť sny od reality.

Vyšla som z mojej kajuty na lodi. Je to veľká turistická loď, no nie taká majestátna, ako lode, ktorými zvyknem cestovať. Počas tejto cesty spím veľmi veľa, snažím sa oddychovať. Moja rodina, práca, aj celý život, sú časovo náročné, stále som zaneprázdnená, už si ani nepamätám, kedy som naposledy kvalitne oddychovala. Milujem svoju rodinu, no raz si človek potrebuje dať malú pauzu, kde od neho nikto nič nevyžaduje. Neviem sa dočkať, ako prídem do wellnessu. A hlavne mora. Milujem more. Vody, moria a oceány, sú to nádherné miesta plné kludu. Pôjdem sa pozrieť, čo sa deje na palube, dať si nejaký drink dňa, poplávať si v bazéne, alebo si zahrať minigolf.

Prešiel týždeň odkedy sme sa nalodili. Sme už skoro na mieste, no pasažieri poprosili posádku, aby sme nachvíľu zastali a mali taký „plávaci deň“, vzhľadom na to, že vody sú tu navôkol prenádherné. Je tu hlboká voda, do ktorej sa dá skočiť z výšky, alebo potápať sa.

Naša loď zakotvila neďaleko malého ostrova na dve hodiny, aby sme si mohli zaplávať, potápať sa, zarybárčiť si, kochať sa miestnou prírodou, keďže táto cesta už trvá dlho, a ľudia sa začínajú nudiť. Tak dlho som sa nepotápala. Obliekla som si plavky, navliekla potápačské okuliare, kyslíkovú bombu. Mám aj slnečné okuliare. Milujem slnečné okuliare, vždy, keď vidím nejaké, musím si ich kúpiť! Takisto to mám aj so šatami, swingové šaty sú moje obľúbené, bodkovaný vzor, taký mám aj na plavkách a na každom oblečení, na ktoré sa hodí.

Voda je tu tak čistá a priehľadná! Doma máme bazén, ale more je kúsok cesty od domu, a deti sa oceánu boja. Taktiež, pobrežie okolia nášho domu nemá príliš čistú vodu, vzhľadom na rozmáhajúce sa továrne a zábavný park. Oceán je veľmi znečistený pri našej civilizácií, ale ľudia sa tam napriek tomu kúpu. Akoby znečistenie prírody nikoho nezaujímalo...

Plávala som hlbšie a hlbšie, toľká voľnosť! Taký úžasný pocit vo vode. Voda je tu taká svieža a čistá. Nečakala som, že kyslíková bomba bude taká ťažká. Plávala som hlbšie, preplávala som huf farebných rýb. Zočila som veľmi pekný koralový útes. Plávala som popri ňom, chcela som vidieť nejaké exotické morské živočíchy vo svojom prirodzenom prostredí. Bežne ich vídam iba v akváriách. Práve okolo mňa preplávali ďalšie rybky, niektoré v skupinkách, niektoré úplne samé. Hovoriac o samote a skupinkovaní, koľko je hodín? Nemala by tu naša loď už odchádzať? Odvrátila som zrak od koralov, a vtedy som to uvidela.

Nič. Vôbec nič okolo mňa, iba voda, trochu svetla prenikalo pod hladinu, a okolo mňa, kam sa pozriem, samá voda. Keď som sa pozrela na ten koralový útes, vyzeral, akoby končil niekde v hĺbinách oceánu, niekde, dole. Cítila som zospodu, prostredníctvom mojich chodidiel, chlad. Ako keď ste v mori, a ocitnete sa hlbšie, nedočiahnete na dno, na pleciah cítite príjemné slnečné žiarenie, na nohách, naopak, chlad, akoby vás voda chcela pohltiť. Akurát, momentálne som necítila to príjemné slnečné teplo na mojich pleciah. Keď som sa pozrela hore, bola som ďaleko od hladiny. Nevedela som, či zvládnem vyplávať nahor. Snažila som sa z celej sily, no kyslík v bombe mi už dochádzal. Čím viac som sa snažila vyplávať nad hladinu, akoby moja snaha mala opačný vplyv. Snažila som sa teda držať sa koralového útesu a plávať pozdĺž rias a kameňov. Po hodnej chvíli som sa vynorila nad hladinu. Otvorila som oči, no na moje prekvapenie, nevedela som nikde zahliadnuť ostrovček, pri ktorom naša loď zakotvila, a už vôbec nie našu loď. Bola som pri ešte menšom ostrovčeku, ktorý pôsobil, akoby jeho piesok každú chvíľu prúdy oceánu mali odniesť niekam do diaľky. Zrazu som pocítila nepríjemný chlad, obloha nado mnou sa začala zaťahovať, oblaky sa formovali do tmavej, neprajnej formácie. Akoto, že som išla pozdĺž koralového útesu, a nedostala som sa tam, odkiaľ som prišla? Pobrežie bolo veľmi ďaleko, a môj jediný oporný bod bol tento malý ostrov. Bola mi strašná zima. Cítila som sa nesmierne bezmocne. Príde po mňa niekto, keď tu budem sedieť? Spomenie si na mňa moja loď, a pôjdu ma hľadať? Ako ma nájdú, tu, v strede oceánu? Už z posledných síl som vyplávala nad hladinu, voda už prestala byť teplá. Začali sa tvoriť väčšie a väčšie vlny. Mala som chvíľu pocit, ako keby som padala.

Asi som zaspala, ale, zobudila som sa na neznesiteľný chlad. Ostrov sa zrazu z ničoho nič začal triasť. Vlny sa začali zvyšovať, prichádzal veľký chlad. Nepríjemné dunenie. Všade bola hmla. Počula som iba to nepríjemné dunenie, cítila som to v celom tele. Z hmly sa začal vynárať veľký objekt. Všade ticho, iba dunenie tohto kolosu. Približovalo sa to, a vtedy som zbadala, že to je obrovská loď. Taká, akou som sa prevážala na cestách z práce na iné kontinenty. Postavila som sa na ostrov a začala som mávať, ako mi len sily stačili, no nevedela som, či ma v tej hmle vidia. Išla som si hlasivky vykričať. To strašné dunenie valiaceho sa kolosu železa sa zväčšovalo, a zrazu loď išla rovno mojim smerom. Veľmi som sa tešila. Určite ma zachráni a už sa nebudem musieť báť. Železný kolos sa blížil veľkou rýchlosťou, no nezastavoval. Mieril rovno na tento maličký ostrovček v rozmere menšieho osobného auta. Loď bola ani nie meter odo mňa, keď som pochopila, že asi už nezastane. Špic lode sa zaboril do ostrova, no už bolo neskoro, nestihla som včas odskočiť do vody, do poslednej chvíle som dúfala, že zastane, no nebolo tak. Vyskočila som nabok, no loď bola široká, a ja som sa nohou obrúsila o hrdzavý, zariasený bok lode. Táto sila ma následne odhodila do vody. Myslela som si, že toto bola moja posledná chvíľa. Môj posledný nádych. Kyslíkovú bombu som už nemala, ani okuliare, ani nič. Iba ja, sama v oceáne, vedľa železného kolosu, ktorého vodné prúdy ma ťahali smerom k vrtuli. Bola som pod vodou, videla som iba zelenohnedé odtiene, odrazy tmavej pochmúrnej oblohy, chlad som ani nevnímala, iba som plávala, plávala a plávala. Akoby som mala novú silu, chytila som druhý dych. Odporné dunenie sa vodou šírilo ako niečo strašné, myslela som si, že sa mi roztrhnú ušné bubienky. Nechutný chlad, ktorý sa spájal so zlovestným tichom, cítila som sa taká sama, bezmocná. Už som prestávala vidieť. Nedokázala som viac plávať. Počula som iba zvuky, ako obrovský kolos, tony kovov, vrzgajú, ako sa obrovské matice a skrutky oškierajú navzájom. Cítila som iba silný prúd, ako ma obrovská lodná skrutka ide vtiahnuť, moja posledná chvíľa života. Snažila som sa na to nemyslieť, nemohla som si už nijak pomôcť. Tieto

typy lodí napúšťajú vodu a znova ju vypúšťajú. Ako ma išla skrutka chytiť do jej čelustí, odhodil ma veľký prúd padajúcej vody z lode. Snažila som sa nadýchnuť, no ako som otvorila ústa, viac a viac som sa dusila. Snažila som sa nenadychovať, no akoby sa mi hlava, telo a pľúca zaplňali tou mrazivou vodou. Čím viac som sa snažila nedýchať, tým viac som sa dusila, a tým viac som sa naplňala vodou. Videla som iba veľký chumáč ničoho, pomedzi vodu v mojej hlave som stále počula tú loď. Bola obrovská. Kolosálna. Stále neodplávala. Chlad som už vôbec nepociťovala. Necítila som si končatiny. Už som mala iba sluch a vedomie, aj to len posledné. Veľmi dlho to trvá, táto strašná smrť, všetko, čo spravím, to iba zhoršuje. Nadýchla som sa posledný krát, veľmi zhlboka, aby som ukončila svoje muky. Už som necítila nič, vnímala som okolie. Pocit, ako v uzavretej tmavej miestnosti, plniacej sa vodou, niet úniku. Posledné čo sa mi zjavuje, tie turbíny, ten pocit tlaku v pľúcach a v hlave, ten pocit bezmocnosti. Na ten pohľad nikdy nezabudnem. Hlboká voda, tma, hrdzavá loď, riasy všade vo vode, obrovská turbína a ten zvuk. Ten otrasný zvuk...

Ten strašný pocit. Budú moje deti mať ešte niekedy matku? Nestihla som sa s nimi ani rozlúčiť. Už ich nikdy nebudem môcť objať, ani svojho manžela. Nikdy už nebudú vedieť, čo sa so mnou stalo. Ani nechcem, aby zistili, že už im nikdy nebudem môcť prečítať rozprávku na dobrú noc, navariť im čaj... Chcela som si oddýchnuť od všetkých, no teraz, zažijem oddych večný.

Prekážky

Človek má pekný život. Všetko sa darí, je šťastný. Sem-tam sa prihodí niečo nemilé, no to človeka nerozhodí. Občas sa tieto nepriaznivé podnety dajú ignorovať, pokiaľ prichádzajú zvonka. Občas sa nahromadia, je ich toľko, že sa už ignorovať nedajú. Ale čo ak sa tieto podnety hromadia, no neprichádzajú z nášho okolia, no naopak, sme to my sami?

Naše okolie vnímame iba do tej miery, do akej si to pripustíme. Tak to platí vo všetkých veciach. Veci, ktoré nevnímame, neexistujú. Pre nás neexistujú. Ako sa vraví, „každý je strojom svojho šťastia“, no čo táto veta vlastne znamená? Čo ak sú podmienky a podnety také nepriaznivé, že si človek nemôže pomôcť? Človek nikdy nie je sám. Má samého seba. To je v dnešnej dobe veľmi cenné. Dokáže človek objaviť samého seba? Ak človek pozná seba, môže poznávať okolie lepšie. Iba vtedy, keď človek plnohodnotne pozná samého seba, vtedy sa na seba dokáže spoľahnúť, lebo má samého seba.

Čo ak nepriaznivé podnety neprichádzajú od nikoho iného, ale práve od nás? Je to iba o nás. To, čo si pripustíme do mysle, tak bude náš mozog a celé telo reagovať. Ak sa dajú nepriaznivé podnety nazvať prekážkami, tak sa dokážu nazvať aj schodmi, mostami... Schod môže byť pre *druhého* výzvou, veľkou prekážkou. Pre *prvých* môže vysoký, na prvý pohľad neprekonateľný, no pre tých, ktorí dokážu ovládať samých seba, dokážu vnímať tento schod ako schod niekam vyššie. *Druhí* ľudia majú veľa svojich vnútorných démonov. *Prví* dokážu zošiti svojich démonov a spraviť si koberec. Koberec, ktorý položia na špinavú zem. Zošiti plátku, plátku alebo loďku, ktorou môžu preplávať strašné more. Čím väčšia loď, tým ďalej nás doplaví. Nechcem tým povedať, že čím viac démonov, tým väčšia loď, a tým ďalej sa dostaneme. No nepopieram. Loď sa však dá stavať aj s priaznivých vecí. No pre druhých, pre ktorých sú démoni zbytočnými prekážkami, záťažou, pre prvých sú stavebným materiálom. Môžu si z nich postaviť čokoľvek, schody, koberce, lode... Lebo každý je strojom svojho šťastia. Je iba na nás, v čom vidíme pozitíva a v čom vidíme negatíva. Všetko negatívne má aspoň niečo pozitívne, aspoň pre nejakú stranu. Inak by negatívne veci neexistovali.

Z *prvého* človeka sa môže veľmi ľahko stať *druhý* človek. Takisto, z *druhého* človeka sa môže stať *prvý* človek. Záleží iba na človeku, ako veci bude brať, ako sa na veci bude pozeráť, ako bude vyhodnocovať a konať. Pretože skutky sú dôležité. Ľahko sa rozpráva o teórii *prvých* ľudí. No ste naozaj jedným z nich? Závisí to iba na vás. Môžete byť kýmkoľvek. Dosiahnuť čokoľvek. Závisí už iba na vašom presvedčení, ako sa stanete *prvým* alebo *druhým* človekom. Ak žijete na úkor iných, nebudem vás súdiť. Lebo každý je strojom vlastného šťastia. Šťastie je niečo dlhodobé. Šťastie, ktoré je pominuteľné, dá sa nazvať tým pravým šťastím, po ktorom všetci túžia? Sú však dlhodobé riešenia tie správne riešenia? Čo je definícia niečoho správneho? Dá sa vôbec žiť tak, aby sme nežili na úkor iných? Je to *to* šťastie, ktoré všetci hľadáme?

Ak by sa všetci *ľudia* stali *prvými* a už by nebol žiaden *druhý* človek, neboli by už žiadne prekážky. No dokázali by nás situácie/podnety bez prekážok posunúť tam, kam posúvajú tieto prekážky *prvých* ľudí? Na všetko si môžete odpovedať sami, všetko je to o vašom postoji, nastavení mysle, presvedčení. Je to iba o vás. Iba vy sami môžete zmeniť samých seba. Iba vy sami môžete samými sebou zmeniť svet.